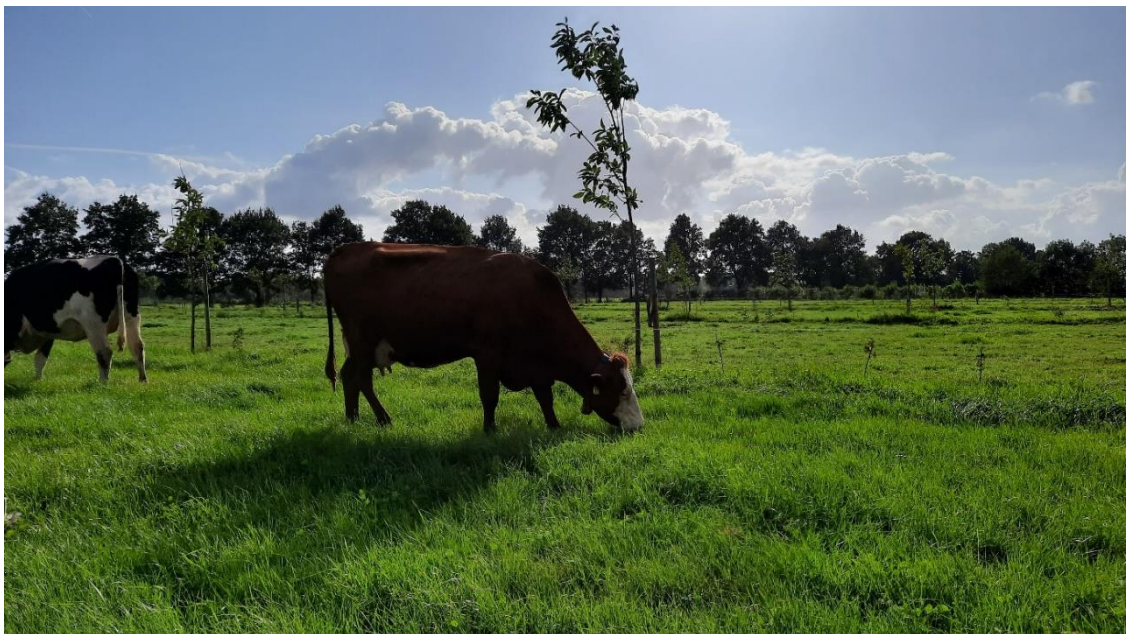

Silvopasture op boerderij Tussen de Hagen

Voortgangsverslag najaar 2021

Tekst: Ron van Zandbrink

Samenvatting:

Afgelopen jaar was een zeer groeizaam jaar. Hoge temperaturen en meer dan genoeg vocht zorgde ervoor dat het gras uit de grond schoot. Dit was zeer prettig omdat wij hierdoor de voervoorraad konden aanvullen voor onze koeien. Dat was afgelopen 3 jaar wel anders. De gunstige groeiomstandigheden waren ook goed voor onze nieuw aangeplante bomen en struiken. Het irrigatiesysteem wat wij hebben aangeschaft is wel uitgerold, maar nooit in gebruik genomen. Dat alles zo hard groeide bracht ook nadelen: ook het 'onkruid' groeide hard rondom de nieuwe aanplant. Het ongewenste kruid zorgde in plaats van competitie om vocht een competitie om licht en lucht tussen het gras en de kleine fruitstruikjes.

April – juni

2021 begon nog wel koud en droog. In april hadden wij daarom ook alvast het irrigatiesysteem uitgerold zodat wij water konden geven als het te droog zou worden. Het perceel waar bomen en struikjes zijn aangeplant is al een oud grasland wat goed water kan vasthouden. Daarom was er geen sprake van vocht tekort. Eind april,

begin mei begon het met regenen en daarna hadden we eigenlijk een hele normale Nederlandse zomer: wisselvallig. Dit kwam ten goede aan de groei van zowel de boompjes als het gras. In het voorjaar groeide het gras nog niet extreem hard en het onderhoud werd, zoals te zien op de foto, voornamelijk gedaan door de koeien. Ze graasden net zover onder de draad als ze konden komen. Dit bewijst het feit hoe belangrijk de hoogte van de stroomdraad is! De stroomdraad hangt op 1,20 – 1,50 meter hoog. Dit scheelde ons heel veel werk. In de rij van de klein fruit struikjes groeide nagenoeg nog niks omdat dit was gefreesd en dus zwart was.

De koeien hebben een graas interval van 3 weken. Dat betekent dat ze elke drie weken weer terug komen op hetzelfde veld. Zo hielden de koeien het gras in de rij mooi kort.

Juli – augustus

In juli begonnen vele boompjes en struikjes steeds meer blad te krijgen. De bramen, aalbessen, kruisbessen deden het bijna allemaal. De frambozen en honingbes deden het erg wisselend. De walnotenbomen deden het ook goed, wel zagen we verschillen per rij en in de rijen. De exacte aantallen wat wel en niet is aangeslagen staan in de tabel verderop in dit verslag. In de zomer hadden wij verwacht dat het irrigatiesysteem dan eindelijk aan het werk moest, maar er bleef genoeg regen vallen waardoor dit nodig was. Sterker nog, soms viel er zoveel regen dat sommige weilanden niet eens begaanbaar waren. Wat een verschil met voorgaande jaren! Het gras bleef doorgroeien en daarom besloten wij het agroforestry perceel na 3 keer weiden een keer te maaien

en in te kuilen. Maaien en inkuilen is bevorderlijk voor de smakelijkheid van het gras omdat het weiland dan weer 'fris' is. Daarnaast was het maaien gelijk een test om te kijken of het silvopastorale systeem ook bewerkbaar is met machines. Het was heel goed te doen, al kostte het iets meer tijd omdat er soms extra heen en weer gereden moest worden. De 20 meter aan de uiteinde van de rijen is ruim genoeg om met de trekker plus machine te draaien.

Doordat de koeien nu niet op het perceel waren geweest, was het gras onder de draad ook niet weg gegeten. De maaimachine kan hier niet komen, dus het gras groeide door. Door drukte op de boerderij konden wij ook niet alle rijen grasvrij houden. Het gras werd zo lang dat het omviel over de kleine struikjes heen. Sommige struikjes waren daarom bijna helemaal bedekt. Dit was een probleem omdat de planten zo geen of minder zonlicht kregen. Omdat het gras lang was, kostte het ook meer tijd om dit weg te halen. Daarom werd in eerste instantie alleen het gras rondom planten weggehaald en niet de hele rij. Het gras langs de rijen, onder de draad wat de koeien niet opaten, is met de bosmaaier afgemaaid. Aankomend jaar gaan wij dit anders aanpakken. Dit gras moet structureel worden weggehaald/bijgehouden. Het graas interval van de koeien is 3 weken. Dit is ook een mooi interval om het gras rondom de struikjes weg te halen. Het is dan nog relatief kort en weghalen gaat snel.

Bramen steken door het gras heen

Najaar

Doordat het lange gras grondig is weggehaald staat er nu niet veel gras meer rondom de struiken. Sommige struikjes zijn erg klein gebleven maar leven nog wel. Daarom is het voor komend jaar belangrijk dat het gras nog steeds goed wordt weggehaald zodat het zonlicht de plant en de grond goed kan bereiken. Hierdoor droogt de grond in het voorjaar sneller op en verwarmt de bodemtemperatuur snel.

Uitvalpercentage

Hierbij de aantallen geplante en uitgevallen bomen en struiken. Bomen zijn gemarkeerd als *aangeslagen*, *twijfel* of *dood*. Klein fruit is gemarkeerd als *aangeslagen* of *dood*. Bij het uitvalpercentage zijn de 'twijfel' boompjes niet meegenomen. De walnotenbomen waar twijfel bij staat zijn bomen waar geen tot weinig blad aan zat, maar die nog wel een groene stam hadden (= leven). Het is de vraag of ze volgend jaar weer uitlopen. De tijd zal het leren.

Soort	Ras	Geplant	Aangeslagen	Dood	Twijfel	Uitval
Hazelaar	Geant de Halle	20	19	0	1	0%
Hazelaar	Lange Spaanse'	10	10	0		0%
Walnoot	Chandler	24	11	3	10	13%
Walnoot	Fernette	10	9	1		10%
Walnoot	Fernor	21	18	1	2	5%
Walnoot	Franquette	11	7	0	4	0%
Honingbes	Aurora	66	42	24		36%
Honingbes	Honeybee	54	31	23		43%
Rode bes	Witte hollander	55	47	8		15%
Rode bes	Red Lake	68	64	4		6%
Kruisbes	Invicta	47	47	0		0%
	Thornless					
Braam	evergreen	54	51	3		6%
Framboos	Glen Ample	65	2	63		97%
Framboos	Polka	73	26	47		64%
Framboos	Poranna Rosa	65	49	16		25%

Wat gelijk opvalt is dat de frambozen (en met name de Glen Ample) een hoog uitvalpercentage heeft. Wij hebben hier geen verklaring voor. Wat ook opvalt is dat de honingbessen een hoge uitval heeft. Wij zagen in februari al dat er veel kleine plantjes kapot waaide. Deze zijn niet opnieuw uitgelopen. De struikjes die wel goed zijn aangeslagen waren groter van formaat tijdens aanplant en gaven zelfs al enkele besjes.

De walnotenbomen lijken allemaal erg goed aangeslagen te zijn. Wel zijn van het ras Chandler veel 'twijfel' boompjes. Veel van deze boompjes staan in dezelfde rij. Een verklaring zou kunnen zijn dat de grondlaag toch (nog) niet ideaal is voor deze boompjes. Over het hele veld zien we wel vorst schade. Dit resulteert dat in de kop boompjes dood zijn en wat lager op de stam uitloopt.

Walnootboom met vorstschade

Walnootboom vol in blad

Ondanks de stroomdraad en boombeschermers is er toch schade door wild. Dit is voornamelijk bij het klein fruit maar ook bij een walnootboom waar de boombeschermer van af is gevallen. De honingbes heeft in het najaar ook nog bezoek gehad van wild. Vele takjes zijn met scherpe tanden afgebeten.

Hoe nu verder

Het originele idee van de aanleg van dit systeem was dat de notenbomen op lange termijn omzet gaan genereren en het klein fruit op korte termijn. De walnotenbomen zijn over het algemeen goed aangeslagen en daar zullen wij de uitval vervangen. Wij zijn nog aan het nadenken wat wij gaan doen met het klein fruit. Dit is zeer wisselend aangeslagen, en de framboos zelfs heel slecht. Wij weten niet waarom. Voordat wij dit eventueel gaan vervangen willen wij eerst onderzoeken waarom deze planten niet zijn aangeslagen. Het is ook een optie om niets te vervangen en aan te zien hoe de huidige struikjes ontwikkelen.